

5.11 Učební osnovy: **Dějepis**

Podle těchto učebních osnov se vyučuje ve třídách 1.N, 2.N šestiletého gymnázia [od školního roku 2022/2023](#).

Zpracování osnovy předmětu Dějepis koordinoval Mgr. Miroslav Florík.

Časová dotace:

Nižší gymnázium: 1.N 2 hodiny

2.N 2 hodiny

Celková dotace: nižšího gymnázia je 4 hodiny.

Vyšší gymnázium: 3.N 2 hodiny 1.V 2 hodiny

4.N 2 hodiny 2.V 2 hodiny

5.N 2 hodiny 3.V 2 hodiny

Celková dotace: vyššího gymnázia je 6 hodin.

Na povinné hodiny navazuje volitelný předmět historicko-zeměpisný seminář.

Předmět vychází ze vzdělávacího oboru RVP ZV a RVP G. Přináší poznatky o konání lidstva v minulosti, vytváří a kultivuje historické vědomí jedince, objasňuje základy většiny současných společenských jevů a pomáhá pochopit vývoj společnosti. Tyto znalosti jsou využity při orientaci v politických, kulturních, ekonomických a sociálních faktech v každodenním životě. Pomáhá vytvářet respekt k odlišným kulturám, úctu k minulosti a pocit hrdosti. Dějepis souvisí s některými dalšími předměty (Z, ZSV, ČjI). Při výuce je uplatňováno chronologické hledisko.

Tematické celky:

Počátky nové doby, Modernizace společnosti, Moderní doba, Rozdělený a integrující se svět (nižší gymnázium), Pravěk, Starověk, Středověk, Novověk, Moderní doba I, II (vyšší gymnázium)

Cíle předmětu

Student je veden k

- pochopení historických kořenů jevů a změn a jejich souvislostmi v minulosti i současnosti
- objektivnímu posouzení společenských jevů, rozlišení skutečnosti a nepravdy
- úctě k vlastnímu národu i kostním společenstvím a skupinám lidí
- poznání o otevřenosti oboru a k vyjadřování se k jevům minulým
- hledání paralely mezi minulostí a současností
- empatii

Organizační vymezení předmětu

Využijeme knihovny a učeben s audiovizuální či počítačovou technikou. Je možné výuku doplnit návštěvami výstav, muzeí a historickými exkurzemi. Na předmět může navazovat historicko-zeměpisný seminář.

Výchovné a vzdělávací strategie

Ve výuce využijeme frontální i skupinové metody práce, audiovizuální techniku a další zdroje informací (knihovna, multimediální učebna, filmová představení, besedy s pamětníky).

V hodinách jsou rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- vyhledává a třídí informace
- zpracuje referáty a prezentace

5.11 Učební osnovy: **Dějepis**

- vyhodnotí a aplikuje poznatky
- účastní se v soutěžích a olympiád
- chápe souvislosti jevů
- chápe souvislosti dějepisu s ostatními předměty
- má motivaci k dalšímu vzdělávání a realizaci myšlenek

Kompetence k řešení problému

- inklinuje k tvořivému myšlení
- hledá různé způsoby řešení
- uvědomuje si problémové situace
- organizuje různé aktivity pro spolužáky (např. exkurze)

Kompetence komunikativní

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory
- výstižně a kultivovaně se vyjadřuje v písemném i ústním projevu
- vhodně reaguje, svůj názor umí obhájit
- rozumí různým textům, fotografiím, mapám, záznamům aj.
- využívá nejrozličnější informační technologie

Kompetence sociální a personální

- vzájemně pomáhá a spolupracuje
- respektuje názory jiných, dokáže pracovat ve dvojicích i ve skupinách

Kompetence občanské

- má empatii k jiným
- respektuje přesvědčení jiných
- přijímá, rozvíjí a ochraňuje kulturní dědictví
- chápe environmentální problémy a ekologické souvislosti
- chápe a uznává základní principy zákonů a společenských norem

Kompetence pracovní

- prezentuje získané vědomosti
- využívá technické vybavení
- má zájem o další studium

Kompetence digitální

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie a pro jakou činnost či řešený problém použít
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků

V předmětu dějepis se kromě vzdělávacího obsahu realizují části obsahů průřezových témat:

Nižší gymnázium

P2 Výchova demokratického občana

P22 Občan, občanská společnost a stát

P23 Formy participace občanů v politickém životě

P24 Princip demokracie

5.11 Učební osnovy: Dějepis

P3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

P33 Jsme Evropané

P4 Multikulturní výchova

P44 Multikulturalita

P5 Environmentální výchova

P53 Lidské aktivity a problém životního prostředí

P6 Mediální výchova

P65 Fungování a vliv médií ve společnosti

Vyšší gymnázium

P1 Osobnostní a sociální výchova

P14 Morálka všedního dne

P2 Myšlení v evropských a globálních souvislostech

P21 Globalizační a rozvojové procesy

P22 Globální problémy, jejich příčiny a důsledky

P24 Žijeme v Evropě

P3 Multikulturní výchova

P31 Základní problémy sociokulturních rozdílů

P5 Mediální výchova

P55 Role médií v moderních dějinách

5.11 Učební osnovy: Dějepis

Roč.	VÝSTUP	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, POZNÁMKY	PT DRUH
1. roč. nižší G	<ul style="list-style-type: none"> – na příkladech z evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismu – rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek – digitální kompetence – vytváří a upravuje digitální obsah (prezentace), ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby – vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti – objasní souvislosti mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé – vysvětlí podstatu ekonomických, sociálních, politických a kulturních změn (u nás a ve vybraných zemích) – porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů – charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin, uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích – vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovností vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a 	<p>1N1 Počátky nové doby</p> <ul style="list-style-type: none"> – anglická revoluce, vznik VB – absolutismus ve Francii, Rusku a Prusku – habsburská monarchie po třicetileté válce – osvícenství, osvícenský absolutismus – baroko <p>1N2 Modernizace společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – Velká francouzská revoluce a napoleonské období a jejich vliv, vznik USA – industrializace a její důsledky pro společnost, sociální otázka – národní hnutí malých a velkých národů, utváření novodobého českého národa, vznik sjednocených států – revoluce 19. století jako prostředek k řešení politických, sociálních a národnostních problémů – politické strany, ústava, občanská práva, ekonomika – vývoj mocností v poslední třetině 19. století – kulturní pestrost doby (umělecké směry období) – konflikty mezi velmocemi, kolonialismus – vznik mocenských bloků 	<p>prezentace (památky, osobnosti, styly)</p> <p>Pokusy o integraci Romů Jsme Evropané Občan, občanská společnost a stát Formy participace občanů v politickém životě OV, Z</p> <p>ČJ, VV, HV</p>	<p>P33 P22 P23</p> <p>P24</p>

5.11 Učební osnovy: Dějepis

	vymezí význam kolonií			
	<ul style="list-style-type: none"> – na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky – digitální kompetence – vytváří a upravuje digitální obsah (prezentace), ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby 	<p>1N3 Moderní doba</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1. světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky, vznik Československa, ruské revoluce 	prezentace (technika, osoby, bojiště)	
2. roč. nižší G	<ul style="list-style-type: none"> – rozezná klady a nedostatky demokratických systémů – charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu – digitální kompetence – vytváří a upravuje digitální obsah (prezentace), ovládá běžně 	<p>2N1 Moderní doba</p> <ul style="list-style-type: none"> – nové uspořádání Evropy, úloha USA – totalitní systémy (fašismus, nacismus, komunismus) – vývoj a problémy Československa (hospodářské, sociální, národnostní) – mezinárodní hospodářská a sociální situace ve 20. a 30. letech – vznik válečných ohnisek – kultura, věda a technika mezi válkami – 2. světová válka – vývoj na jednotlivých frontách, 	<p>Občan, občanská společnost a stát Multikulturalita Princip demokracie Z, OV</p> <p>prezentace (technika, osoby, bojiště holocaust)</p>	P22 P44 P24

5.11 Učební osnovy: Dějepis

	<p>používaná digitální zařízení, aplikace a služby</p> <ul style="list-style-type: none"> – na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv – zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí – učí se úctě k odkazu účastníků odboje demonstruje zneužití techniky 	<p>holocaust, situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj, důsledky války (politické, ekonomické, mocenské), mezinárodní konference a poválečné uspořádání světa</p>	<p>Perzekuce Romů</p>	
<p>2. roč. nižší G</p>	<ul style="list-style-type: none"> – vysvětlí příčiny a důsledky bipolárního rozdělení světa; uvede příklady střetávání obou bloků – vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské – posoudí postavení rozvojových zemí – prokáže základní orientaci v problémech současného světa – učí se chápat poválečný vývoj Československa (České republiky) – digitální kompetence – vytváří a upravuje digitální obsah (prezentace), ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby – dokáže rozpoznávat znaky totalitní společnosti – popíše proces sjednocování Evropy 	<p>2N2 Rozdělený a integrující se svět</p> <ul style="list-style-type: none"> – studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků – politické, ekonomické, sociální a ideologické soupeření – situace v zemích východního bloku (porovnat s charakterem západních zemí), základní rysy vývoje – Československo od únorového převratu do roku 1989 (změny, protikomunistický odboj, pokus o reformu v roce 1968, normalizace, sametová revoluce), vznik České republiky a její vývoj – rozpad koloniálního systému, vývoj mimoevropského světa – problémy současného světa – sjednocující se Evropa – věda, technika, vzdělání, sport, kultura a jejich význam 	<p>Občan, občanská společnost a stát Fungování a vliv médií ve společnosti Lidské aktivity a problém životního prostředí Z, OV Integrace Romů u nás</p> <p>prezentace (osoby, události aj.)</p> <p>Z</p>	<p>P22 P65 P53</p>
<p>3. roč. nižší G 1. roč. vyšší G</p>	<ul style="list-style-type: none"> – charakterizuje smysl historického poznání a jeho povahu – rozlišuje různé zdroje historických informací, jejich získávání a interpretaci – diskutuje o vztahu historie k ostatním vědám 	<p>1NV1 Úvod do studia historie</p> <ul style="list-style-type: none"> – význam historického poznání pro současnost – práce historika, informace, typy, účel, využití 	<p>Morálka všedního dne</p>	<p>P14</p>
	<ul style="list-style-type: none"> – objasní materiální a duchovní vývoj společnosti v jednotlivých etapách 	<p>1NV2 Pravěk</p> <ul style="list-style-type: none"> – doba kamenná, její dělení, doba bronzová a – železná 	<p>Bi</p>	

5.11 Učební osnovy: Dějepis

	<ul style="list-style-type: none"> – vysvětlí vývojové zlomy – zařadí časově a prostorově hlavní kultury 			
	<ul style="list-style-type: none"> – zdůvodní přínos těchto civilizací, antiky a křesťanství jako základu evropské civilizace – objasní židovství a další náboženské a kulturní systémy – popíše procesy a události, uvede významné osobnosti starověkých dějin 	1NV3 Starověk <ul style="list-style-type: none"> – staroorientální státy – antické Řecko – antický Řím – naše země a ostatní Evropa v době římské 	ČJ, ZSV	
3. roč. nižší G 1. roč. vyšší G	<ul style="list-style-type: none"> objasní christianizaci a její vliv na vývoj států – vysvětlí vztah světské a církevní moci a vliv církve ve středověké společnosti – definuje středověkou společnost (politika, hospodářství) – charakterizuje vývoj našich zemí i dalších státních celků – vysvětlí vliv a důsledky nájezdů, specifika islámské oblasti 	1NV4 Středověk <ul style="list-style-type: none"> – utváření středověké Evropy – islám, Arabové, Normané, mongolská a turecká expanze – význam křesťanství, papežství a císařství – křížové výpravy, kacířství – počátky státních útvarů na našem území, přemyslovský stát do 12. století – kolonizace, rozvoj venkova a zemědělství – společnost – vzdělanost a umění 	Globalizační a rozvojové procesy ZSV	P 21
	<ul style="list-style-type: none"> – objasní změny ve společnosti a její projevy v jednotlivých zemích 	2NV1 Středověk <ul style="list-style-type: none"> – rozvoj venkova, zemědělství, měst a řemesel 		
4. roč. nižší G 2. roč. vyšší G	<ul style="list-style-type: none"> – charakterizuje vývoj na našem území – objasní význam nájezdů pro další vývoj Evropy 	2NV1 Středověk <ul style="list-style-type: none"> – vznik jednotných států v západní Evropě – stoletá válka, její příčiny a důsledky – vývoj Svaté říše římské – mongolská a turecká expanze, zánik Byzance – vývoj českého státu (Přemyslovci, Lucemburkové, Jagellonci) – husitství – střední a východní Evropa ve 12. - 15. století – vzdělanost a umění středověku 	Globalizační a rozvojové procesy Romové v našich zemích, jejich postavení ČJ, HV, VV	P21
	<ul style="list-style-type: none"> – rozpozná nové vědecké a filozofické myšlenky, zhodnotí jejich dopad – pochopí důsledky zámořských objevů 	2NV2 Počátek novověku <ul style="list-style-type: none"> – renesance, humanismus, reformace – zámořské objevy a jejich důsledky 	Globalizační a rozvojové procesy ČJ, HV, VV, ZSV Z	P21

5.11 Učební osnovy: Dějepis

	<p>(hospodářství, politika)</p> <ul style="list-style-type: none"> – vysvětlí základní rysy reformace a protireformace a jejich důsledky pro další vývoj – rozliší znaky stavovství a absolutismu a uvede konkrétní projevy v jednotlivých státech – posoudí a analyzuje český stát v rámci habsburské říše (společnost, politika, kultura) 	<ul style="list-style-type: none"> – evropské mocnosti v raném novověku – rivalita i kooperace – třicetiletá válka – absolutismus a stavovství – první buržoazní revoluce – baroko (kultura, politika, náboženství) – vývoj našich zemí v rámci habsburské monarchie 	<p>ZSV</p> <p>ČJ, VV, HV</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> – určí a zhodnotí hlavní myšlenky a principy osvícenství a jejich uplatnění – demonstruje rozklad, zánik a proměny politických systémů v jednotlivých státech – posoudí nové organizace států, uvede základní typy státních systémů 	<p>3NV1 Počátek novověku</p> <ul style="list-style-type: none"> – osvícenství, revoluce, modernizace společnosti – vývoj států v období osvícenského absolutismu – velká francouzská revoluce – napoleonské války a vídeňský kongres 	<p>Globální problémy, jejich příčiny a důsledky</p> <p>ČJ, ZSV</p>	P22
<p>5. roč. nižší G</p> <p>3. roč. vyšší G</p> <p>5. roč. nižší G</p> <p>3. roč. vyšší G</p>	<ul style="list-style-type: none"> – vysvětlí emancipační hnutí národů a společenských vrstev včetně utváření novodobého českého národa v tomto procesu – charakterizuje proces modernizace, průběh a dopad industrializace a její důsledky (ekonomické, ekologické, sociální, politické) – určí příčiny rozdílného tempa vývoje světa – vysvětlí expanzivní záměry velmocí jako příčin střetů 	<p>3NV1 Počátek novověku</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozvoj výroby a vědy, proměny společnosti (průmysl, sociální struktura) – utváření novodobých národních společností, emancipační hnutí sociálních skupin – velké revoluce období 1830 – 1848 – mocenská a koloniální politika velmocí – nástup Ruska jako velmoci, vývoj USA – konflikty, diplomatické a vojenské aktivity před 1. světovou válkou – česká společnost v habsburské monarchii, její politické snahy a pokusy o vyrovnání – umění, vzdělanost, životní styl přelomu 19. a 20. století 	<p>Pokus o začlenění Romů do společnosti za osv. panovníků</p> <p>ZSV</p> <p>ČJ, VV, HV</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> – charakterizuje obě války, dokumentuje jejich důsledky – uvede příčiny a projevy změn mocenského a politického obrazu světa, pokles tradičních velmocí, vzestup USA, bolševismus v Rusku – vymezí znaky totalitních ideologií a umí je porovnat se zásadami demokracie 	<p>3NV2 Moderní doba I – 1914 – 1945</p> <ul style="list-style-type: none"> – první světová válka, naše země a odboj během ní – revoluce v Rusku, upevnování bolševické moci – versailleský systém a jeho rozpory – vznik ČSR a její vývoj mezi válkami – vývoj Evropy a světa ve 20. a 30. letech – fašismus, nacismus, komunismus 	<p>Morálka všedního dne</p> <p>Základní problémy sociokulturních rozdílů</p> <p>Globální problémy, jejich příčiny a důsledky</p> <p>Romové v ČSR</p> <p>Role médií v moderních dějinách</p>	<p>P14</p> <p>P61</p> <p>P22</p> <p>P55</p>

5.11 Učební osnovy: Dějepis

	<ul style="list-style-type: none"> – objasní příčiny a podstaty agresivní politiky a neúspěšnou reakci na ni – vysvětlí souvislosti hospodářské krize, politických problémů a radikalizace protidemokratických sil – zhodnotí a popíše kulturu a život moderní evropské společnosti včetně rozvoje masové kultury 	<ul style="list-style-type: none"> – světová hospodářská krize, růst napětí a konfliktů – mnichovská dohoda a její důsledky – kultura 1. poloviny 20. století – druhá světová válka (vývoj, charakter, technika, holocaust a přístup k ostatním národům, odboj, Protektorát Čechy a Morava) 	<p>ČJ, EV, HV, ZSV</p> <p>Perzekuce Romů</p>	
<p>5. roč. nižší G 3. roč. vyšší G</p>	<ul style="list-style-type: none"> – charakterizuje vznik, vývoj a rozpad bipolárního světa, jeho seskupení, vztahy a hlavní konflikty – vysvětlí základní problémy vývoje zemí obou bloků, vztahy supervelmocí a jejich dopad na další vývoj – porovná a vysvětlí život a chování v demokratických a nedemokratických společnostech – popíše prostředky a mechanismy sjednocování Evropy na demokratických principech, zná její instituce a jejich úlohu – vysvětlí lidská práva v evropské tradici – objasní hlavní problémy postkoloniálních zemí, objasní význam různých kultur (např. islám, židovství) v moderním světě – vymezí základní problémy současného světa a možnosti dalšího vývoje – objasní hlavní rysy poválečného vývoje našich zemí 	<p>3NV3 Moderní doba – II – soudobé dějiny</p> <ul style="list-style-type: none"> – Evropa a svět po válce – vývoj východního bloku (hospodářský, politický, sociální), RVHP, Varšavská smlouva, SSSR světovou mocností – euroatlantická spolupráce, vývoj demokracie, USA světovou velmocí – konflikty na Blízkém východě, vznik státu Izrael – dekolonizace, „třetí svět“ a změny v něm – pád komunistických režimů a jeho důsledky – Evropa, její sjednocování a místo ve světě – globální problémy moderní společnosti – vývoj ČSR (ČSSR, ČSFR, ČR) od konce 2. světové války do současnosti 	<p>Žijeme v Evropě Role médií v moderních dějinách Z, ZSV</p> <p>Z</p> <p>Z Snahy o integraci Romů</p>	<p>P24 P55</p>